

	4. Ibrohimova Shahina, Matn tarjimasi va tahriri, Magistratura mutaxassisligi talabalari uchun o'quv qo'llanma. -Toshkent, 2017, 176 b. Qo'shimcha adabiyotlar 5. Mirziyoyev Sh. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlilikda barpo etamiz". -T.: "O'zbekiston", 2017, 56 bet. 6. Mirziyoyev Sh. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi". -T.: "O'zbekiston", 2017, 48 bet. 7. Мухтаров Т., Ходжаева Н. Научно-технический перевод (учебное пособие). ТашГИБ, 2015. 8. Ochilov E. Badiiy tarjima masalalari. O'quv qo'llanma. – Toshkent: TDSH, 2014. 9. Hamidov X.X. O'zbekchadan turkchaga nasriy tarjima muammolari. –Toshkent: ToshDSH, 2014. – 148 b. 10. Hamidov X.X. Maqol va idiomalar tarjimasi muammolari. – Toshkent: ToshDSH, 2017. –128 b. 11. Hamidov X., "O'zbek-turk tarjimachiligining dolzarb muammolari (1991-2017 yillar)". 1-qism. Abdulla Qodiriy asarlari turk tilida. – T., 2019. – 128 b. Axborot manbalari http://www.ziyo-net.uz http://www.kutubxona.uz.
7.	Fan dasturi Oliy va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020 yil "29 08" dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil "29 08" dagi 452 - sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: PhD. X.X.Hamidov – Toshkent Davlat Sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrasida dotsenti; PhD. D.Mubarakova – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrasida o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: PhD. N.Xodjayeva. – Toshkent davlat sharqshunoslik instituti "Tarjimashunoslik va xalqaro jurnalistika" kafedrasida o'qituvchisi. F.f.n. Ochilov E. Z. – O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy xodimi.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: № MD-5A120201

2020 yil "29" 08

MATN TARJIMASI VA TAHRIRI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	120000 – Gumanitar fanlar
Mutaxassislik:	5A120201 – Qiyosiy tilshunoslik, lingvistik tarjimashunoslik (sharq tillari bo'yicha)

Toshkent – 2020

[Handwritten signature]

	9. Tarjiva variantlarining qiyosi. 10. Ilmiy uslubning o'ziga xos xususiyatlari. 11. Tibbiyotga oid matnlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari 12. Publisistik matnlar tuzilishi, tarkibi va tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari 13. Badiiy matnlar tuzilishi, tarkibi va tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrant-talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: Tarjima turlarining o'ziga xos xususiyatlari va ularni qo'llanish ko'lamini haqida tasavvurga ega bilishi va ulardan foydalana olishi; Tarjima ishini to'g'ri tashkil qila olish; Tarjima metodlarini o'quv jarayonida tadbiq eta olish; Olingan nazariy bilimlarni asarlar tarjimasida qo'llay olish; Tarjimada til vositalarini ongli ravishda tanlash; Leksik, semantik, frazeologik uslubiy matnlarni o'ziga xosliklarini ona tili va chet tillarida inobatga olish malakasini egallashga imkon yaratishni bilishi va ulardan foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar 1. Hamidov X.X. Matn tarjimasi va tahriri ("Qiyosiy tilshunoslik, lingvistik tarjimashunoslik" va "Sinxron tarjima" mutaxassisliklari magistrantlari uchun o'quv qo'llanma). – T.: TDSHU, 2020. –164 b. 2. الاسكندرية. الدروس النهرية. / Хифни Носир. Ал-дурис ал-нахвия. Ал-Искандария, 2007. 3. Paul Gill. Translation in Practice. –London: Amanda Hopkins, 2009.

19. Sintaktik konstruksiyalar ustida ishlash.
20. Troplar va uslubiy shakllar.
21. O'quv adabiyotlar tarjima nashrlari tahriri.
22. Badiiy tarjima nashrlari tahriri.
23. Ilmiy tarjima nashrlari tahriri.
24. Sarlavhalar tahriri.
Amaliy mashg'ulotlar multimediya qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.
Kurs ishi mavzulari
1. Ilmiy matnlar tarjimasining o'ziga xos xususiyatlari
2. Sharq tilidan o'zbekchaga matn tarjimasida frazeologik birliklarning berilishi
3. Sharq tilidan o'zbekchaga matn tarjimasida maqol va matallarning berilishi
4. O'zbek tilidan sharq tiliga matn tarjimasida maqol va matallarning berilishi
5. Sharq tilidan o'zbekchaga va o'zbekchadan turkchaga tarjimada "soxta ekvivalentlar"ning berilishi
6. Abdulla Qodiriy romanlarining sharq tilidagi tarjimalarida muallif uslubining qayta yaratilishi
7. Odil Yoqubov asarining sharq tillariga qilingan tarjimalarida frazeologizmlarning berilishi.
8. Badiiy matn tarjimasi. Umar Sayfiddinning "Farmon" hikoyasining o'zbek tiliga tarjimasi tahlili
9. R.N.Guntekin asarlari uslubini qayta yaratishda tarjimonning so'z tanlash mahorati
10. Yashar Kamolning "Ararat afsonasi" romanidagi milliy xos so'zlarning tarjimada berilishi.
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar
Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:
1. Sharq tillaridagi badiiy asarlardan birini tarjima qilish.
2. Sharq tillaridagi ilmiy maqolalarni tarjima qilish.
3. Olib borilayotgan ilmiy tadqiqot mavzusiga oid maxsus adabiyotni tarjima qilish.
4. Ilmiy tadqiqot mavzusi doirasidagi terminlarning qisqacha izohli lug'atini tuzish.
5. Ilmiy tadqiqotga manba qilib olingan tarjima asarlarini tahlil qilish.
6. Badiiy asar tajimasining tahriri.
7. O'quv qo'llama tajimasining tahriri.
8. Ilmiy asar tajimasining tahriri.

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar	
5AMTT110	2020-2021	1-2-3	4-4-2	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	O'zbek		4-4-2	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Matn tarjimasi va tahriri	150	150	300
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – magistrant-talabalarga publisistik, badiiy va ilmiy matnlarni tarjima qilish texnikasini o'rgatish, tarjima sifatini qiyoslab aniqlash, tarjima matnini tahrir qilish haqida fundamental bilimlar berishdan iborat. Fanning vazifasi – magistrant-talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va tarjima jarayonlariga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish, magistrantlarda mazkur fan yo'nalishida amaliy ko'nikmalarni shakllantirish, zamonaviy tarjimachilikda tarjimon etikasi va muallif oldidagi huquq va burchlarini aniq anglay olish, tarjima metodlarini o'quv jarayonida tadbiiq eta olish ko'nikmalarini shakllantirish, tarjima jarayoni, Publisistik, badiiy, ilmiy matnlarni tarjima qilish texnikasi, matn ustida ishlashning nazariy va metodologik asoslari, muharrirlik faoliyati, muharrirlik huquqlari, tarjima matnini tahrir qilish, musahhihlik belgilari, tahrir tahlilining o'ziga xos xususiyatlari, tahrirning mantiqiy asoslari, mantiqiy xato turlari, tahrirni baholash mezonlari, muharrirning tarjima matni leksikasi va sintaktik konstruksiyalari ustida ishlashi, muharrirning matnning uslubiy va estetik jihatini baholash mezonlari kabi masalalarni tadqiq etishdan iborat. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. "Matn tarjimasi va tahriri" fanining mazmuni, predmeti va metodi. "Matn tarjimasi va tahriri" fanining obekti, predmeti, maqsadi va vazifalari. Tarjima jarayoni va tarjimon vazifalari. Matn turlari. Turli matnlarni tarjima qilish texnikasi. Muharrirlikning faoliyat turi sifatida shakllanishi. Matn ustida ishlash. Tahrir – ijodiy faoliyat sifatida. Matnlarni tahrir qilish jarayoni. Tarjima va tahrir metodlari. Muharrirlik huquqlari. 2-mavzu. Publisistik matnlar tarjimasi. Publisistik uslubning o'ziga xos jihatlari va uning boshqa uslublardan farqi. Publisistik uslub: notiqlik san'ati va og'zaki nutq, esse, maqola tushunchalari. Publisistik matnlarda logoepistema, so'z o'yini, stilistik			

tropalar va boshqa implitsit ifoda vositalari. Publisistik matnlarda lisoniy, struktural-mazmunliy xususiyatlar va tarjima qiyinchiliklari. Ijtimoiy-siyosiy terminlar va ularning tarjimasi.

3-mavzu. Publisistikaga oid matnlarning lisoniy xususiyatlari.

Leksik xususiyatlar – siyosiy va ijtimoiy terminlar, ommaviy axborot vositalariga xos turg'un iboralar, so'z birikmalari, qisqartirmalar (abbreviatura), klishe va neologizmlar. Grammatik xususiyatlar – Publisistik matnlarda o'zbek va sharq tillaridagi gaplarning so'z tartibi va qo'shma gap muammolari, ularni tarjimada bartaraf etish masalalari. Matndagi grammatik qonuniyatlar.

4-mavzu. Badiiy matnlar tarjimasi.

Badiiy tarjima tushunchasi. Badiiy tarjimaning boshqa turdagi tarjimalardan farqi. Badiiy tarjimaning struktur, mazmuniy va emotsional-baholash xususiyatlari. "Badiiy tarjima" va "badiiy asarlar tarjimasi" tushunchalarining farqi. Badiiy tarjimaning she'riy va nasriy turlari. Badiiy matnni tushunish masalalari. Badiiy matnlarning janriy, uslubiy va vazifasiga ko'ra farqlari. Matnlarning turlari. Matnlarning belgilari. Badiiy matn tushunchasi.

5-mavzu. Badiiy tarjima jarayoni va tarjimon vazifalari

Tarjima – ijodiy faoliyat sohasi. Tarjimonning tarjima matnini yaratish ustida harakatlari. Badiiy asar tarjimonlariga qo'yiladigan talablar. Badiiy asarlar tarjimasida ekvivalentlik va adekvatlik. Asliyat va tarjima o'rtasidagi muvozanat turlari. Funktsional muvozanat. Mazmuniy muvozanat. Strukturaviy muvozanat.

6-mavzu. Leksik birliklar tarjimasi

Tarjimada leksik birliklarni talqin etish. Sinonimik vositalar tarjimasi. Personajlar nutqi tasviri va tarjimasi. Obrazli lisoniy vositalar tarjimasi. O'xshatishlar, metaforalar tarjimasi. Frazologik birliklarning tarjimada berilishi. Komparativ frazeologik birliklar tarjimasi. Milliy xususiyatli frazeologik birliklar tarjimasi. Realizmalar tarjimasi.

7-mavzu. Ilmiy matnlar tarjimasi.

Ilmiy matnlarda terminlar tarjimasi. Ilmiy maqolalar tarjimasi. Dissertatiyalar tarjimasi. Monografiya tarjimasi. O'quv adabiyotlar tarjimasi. Termin va kontekstning o'zaro bog'liqligi. Terminlarni tarjima qilish usullari. Annotatsiyalar tarjimasi.

8-mavzu. Ilmiy matnlarning tarjimasiga qo'yiladigan talablar.

Ilmiy uslub va uning o'ziga xos jihatlari. Uning boshqa uslublardan farqi. Ilmiy adabiyotlardagi neologizmlar. Ilmiy matnlarda qisqartma,

o'lchov, vazn birliklari tizimi va ularning tarjimada berilishi.

9-mavzu. Tarjima matnlari tahririning nazariy va metodologik asoslari.

Matn ustida ishlashning nazariy va metodologik asoslari. Matn ustida ishlashning umumiy qoidalari. Turli matnlar tahririning o'ziga xos jihatlari. Muallif matni tushunchasi. Tarjima bilan tanishish. Tarjima matnini tahrir qilish. Musahhihlik belgilari. Harflarni tahrir qilish belgilari. Satr boshi va shriftlarni ajratish belgilari. Texnik kamchiliklarni tuzatish belgilari. Sarlavhalar tahriri.

10-mavzu. Tahrir haqida umumiy tushuncha

Tahrir tahlili haqida umumiy tushuncha. Tahrir tahlilining o'ziga xos xususiyatlari. Tahrirning mantiqiy asoslari. Mantiqiy xato turlari. Mantiqiy tushunchalar qiyosi. Ma'nodagi xatolarni bartaraf etish.

11-mavzu. Tahrirni baholash mezonlari.

Tahrirni baholash mezonlari. Muharrirning tarjima matni leksikasi ustida ishlashi. Leksik muvofiqlik muammosi. So'z tanish. Ko'p ma'noli, omonim, antonim, sinonim so'zlarni qo'llashdagi xatolar. Dialektizmlar, so'zlashuv tili, terminlar, kasbga oid so'zlar, jargonlar va b. chegaralangan leksikadan stilistik foydalanish. So'z turkumlari shakllaridan foydalanishga nisbatan muharrirning bahosi. Muharrirning sintaktik konstruksiyalar ustida ishlashi. Matnning uslubiy va estetik jihatini baholash mezonlari.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Turli matnlarni tarjima qilish texnikasi.
2. Matn ustida ishlash.
3. Publisistik matnlar tarjimasi ustida ishlash.
4. Ijtimoiy-siyosiy terminlar va ularning tarjimasi.
5. Badiiy matnlar tarjimasi ustida ishlash.
6. Badiiy vositalarni tarjima qilish masalasi.
7. Tarjimada leksik birliklarni talqin etish.
8. Ilmiy matnlar tarjimasi ustida ishlash.
9. Ilmiy uslub va uning o'ziga xos jihatlari.
10. Ilmiy maqolalar tarjimasi.
11. Matn ustida ishlashning nazariy va metodologik asoslari.
12. Tarjima matnini tahrir qilish.
13. Musahhihlik belgilari.
14. Tahrir tahlilining o'ziga xos xususiyatlari.
15. Tahrirning mantiqiy asoslari.
16. Ma'nodagi xatolarni bartaraf etish.
17. Tahrirni baholash mezonlari.
18. Tarjima matni leksikasi ustida ishlash.